

SFEERVERSLAG

REGIONALE DOEN-DAG BRABANT

VERSTEVIGEN VAN DE PEDAGOGISCHE BASIS 'ONDERWIJS EN ZORG DOEN HET SAMEN!'

Wist je dat Etten-Leur tot 1968 Etten en Leur heette, en bestond uit twee lintdorpen (Etten en Leur) die in 1968 aan elkaar vastgroeiden, waarna er symbolisch een streepje tussen de dorpsnamen werd gezet? Iets soortgelijks was het doel van de Regionale Doen-Dag Brabant, georganiseerd door een kerngroep van regionale partners in samenwerking met Netwerk Met Andere Ogen, op vrijdag 8 maart 2024 in Het Turfschip in Etten-Leur: onderwijs, zorg, jeugdhulp en kinderopvang groeien steeds verder naar elkaar toe. Hoogste tijd voor wat stevige verbindingsstreepjes tussen de domeinen, met als centrale vraag van deze dag: hoe werken onderwijs en zorg gezamenlijk aan het versterken van de pedagogische basis?

Ongeveer 170 professionals - waarvan de meesten uiteraard ook ouder - verzamelden zich voor een dag vol inspiratie, kennisuitwisseling en nieuwe contacten. Er waren wethouders en leerkrachten, beleidsmedewerkers en IB'ers (of in het VO: ondersteuningscoördinatoren), bestuurders en jeugdhulpmedewerkers, managers en ja, ook enkele jongeren zelf. Bijvoorbeeld de 16-jarige Indra Zomers die kwam vertellen over het spel dat ze had ontwikkeld: *You're not the only one*. Maar dat was pas helemaal aan het einde van de dag.

VRIJDAG 8 MAART 2024
HET TURFSCHIP, ETTEN-LEUR

VERSLAG
REGIONALE DOEN-DAG BRABANT

WERKEN AAN DE CONTEXT

Inhoudelijk dagvoorzitter Mirella van Minderhout leidde de aanwezigen vastberaden door het programma en gaf als eerste het woord aan Arjen van Drunen, wethouder onderwijs, kansengelijkheid (en nog veel meer) van de gemeente Breda, onlangs verkozen tot Beste Jonge Bestuurder 2023.

Van Drunen mag graag een beetje prikkelen. Zo noemde hij het voorbeeld van een leraar aardrijkskunde, die stelde: mijn taak is het geven van aardrijkskunde. Van Drunen vindt dat jammer. Werk je in het onderwijs, dan denk je vanuit het belang van het kind en werk je samen met je collega's aan een context waarbinnen ieder kind tot ontwikkeling kan komen. Dat je daarbinnen een specifiek vak geeft, is een van de elementen van je professie, maar niet het enige. Het creëren van een stevige pedagogische basis, daar gaat het om.

Die maak je niet door kinderen uit elkaar te halen, vindt Van Drunen ook: de hoogbegaafden linksaf, de adhd'ers naar rechts. Of door kinderen uit de klas te halen voor een uurtje jeugdhulp, of andere vormen van individuele begeleiding of behandeling. Werken aan de context, daarin ligt volgens Van Drunen de kern. Blij wordt hij van een initiatief als 'de rijke schooldag', waarin kinderen geprikkeld worden met cultuur en sport, of als hij pedagogische professionals hoort praten over hun vak, over wat ze voor kinderen willen betekenen. Volgens Van Drunen moesten we het daar vandaag maar eens over hebben. Dat je denkt: ik wist dat ik een gave baan had, maar dat het zo gaaf was...!

GA ER MAAR AANSTAAN

Ook Mirella van Minderhout benadrukt in haar inleiding het belang van de professional. Dit geldt dubbel zo sterk voor de kinderen die wat extra's nodig hebben. Gooien we het kind over de schutting - graag gerepareerd retour - of gaan we met z'n allen aan het werk om het verschil te maken voor dit kind? We kunnen hierin een voorbeeld nemen aan de natuur: als een plant niet goed groeit, doen we iets aan de omgeving; we geven meer of juist minder water, licht of mest. We zeggen niet: er is iets met die plant, hij heeft een stoornis. Bij kinderen doen we dat vaak wel. Misschien kunnen we daar beter mee ophouden en, net als wethouder Arjen van Drunen zegt, werken aan een basis waarop ieder kind kan groeien. Let dan vooral ook goed op de pauzes. Als jij met je koffie op het bankje zit, breekt voor veel kinderen het meest spannende moment van de dag aan: zich staande houden in de groep. Ga er maar aanstaan als je onzeker bent, of gepest wordt.

Mirella van Minderhout
Inhoudelijk dagvoorzitter

Arjen van Drunen
Wethouder bij
de gemeente Breda

HET GROOTSTE WONDER

Hoe het in de natuur gaat, weet ook gedragsbioloog Patrick van Veen. Waarom apen vlooien, noemde hij zijn betoog. En waarom mensen dat ook zouden moeten doen. Al werkt het ook met koffiedrinken.

Het grootste wonder dat kinderen laten zien, vindt Van Veen, is dat ze, ondanks het onderwijs dat ze krijgen, toch volwassen worden. Een kind moet ruimte krijgen om te ontdekken, uit te proberen en zo te leren wat wel en niet kan of mag. Net als bij de chimpansees. Daarom trekken kinderen belletje, het liefst bij ouders die slecht ter been zijn. Ze proberen daarmee uit hoe ver ze kunnen gaan. Daarom hebben invalleerkrachten het vaak zo moeilijk: die moet eerst even grondig worden uitgetest. Dat is normaal en gezond gedrag, maar dat is niet het signaal dat kinderen krijgen: ze moeten het grootste deel van de dag stil achter hun tafeltje zitten. En hun telefoon, die moet in een kluisje - terwijl de volwassenen om hen heen met hun telefoon vergroeid zijn - ook de leerkracht op het bankje in de pauze. Wat voor signaal geven we daarmee?

KUNNEN CHIMPANSEES SAMENWERKEN?

En waarom sorteren we kinderen eigenlijk in vakjes op leeftijd bij elkaar? Ook dat is niet natuurlijk. Jonge kinderen leren van oudere kinderen, en van volwassenen. Ze zien wat anderen doen en nemen dat over. En doe je iets niet goed, dan is er altijd wel iemand die je corrigeert, of helpt. Zo gaat het bij de chimpansees. Zo gaat het van nature ook bij mensen.

Kunnen chimpansees eigenlijk samenwerken? Jazeker, tonen experimenten aan, maar wel onder voorwaarden: er moet sprake zijn van een zekere mate van gelijkwaardigheid. Een chimpansee die beduidend minder uit een samenwerking haalt dan een ander, haakt snel af. Dat herkennen we natuurlijk. Hoe vaak hoor je je collega (of jezelf) niet zeggen: 'Ik moet de kar steeds trekken', of 'Ik haal de deadline wél steeds'? Dan haak je af. Tenzij je investeert in de relatie. Chimpansees die een goede band hebben met elkaar, die veel met elkaar vlooien, zijn bereid veel verder te gaan in de samenwerking. Ga dus vaker koffie drinken, samen lunchen, een eindje wandelen. Ten overvloede: dat doe je dus niet via Teams. Dat doe je in het echt.

KENNIS HEBBEN IS MACHT, KENNIS DELEN IS KRACHT

Tijd voor koffie. En een keuze uit tien werksessies. Voor dit verslag waren we bij de werksessie van Noëlle Pameijer, die vele boeken op haar naam heeft over handelingsgericht werken, oftewel HGW. Vandaag had ze het over samenwerken met ouders en jongeren. Niet toevallig gaat ook haar laatste boek daarover: *Met plezier naar school* (2021).

Wanneer ouders betrokken zijn, gaat alles beter, leert de ervaring: het leren gaat beter, kinderen voelen zich beter, er is minder verzuim, en zelfs de leerkracht gaat beter lesgeven. Eigenlijk gaat het vooral om waardering, over en weer. School en ouders staan niet tegenover elkaar, maar hebben hetzelfde belang: het belang van het kind. Als school heb je misschien een kennisvoorsprong, maar bedenk ook: niemand kent het kind beter dan de ouders. En die kennis kun je maar beter met elkaar delen. Want kennis hebben is macht, kennis delen is kracht, zo stelt Pameijer. *(Meer informatie over deze en andere werksessies in het aparte verslag)*

NAAR DE WERKSESSIES

Teun Dekker
Directeur-bestuurder SPCO
en SPCKO Roosendaal

Helene Dubois
Coach bij Plein3

GOEDE VOORBEELDEN UIT DE REGIO

Tijdens de lunch werden de eerste echte verbindingsstreepjes gezet: oude bekenden zochten elkaar op en brachten elkaar in contact met nieuwe connecties, nieuwe ideeën om samen te werken ontstonden spontaan. Vervolgens konden we ons weer plenair laten inspireren door goede voorbeelden uit de regio. Teun Dekker vertelde trots dat zijn school, IKC Kroevendonk in Roosendaal, 25 jaar geleden al besloot: bij ons is iedereen welkom. Hoe ze dat voor elkaar zouden krijgen, wisten ze nog niet, maar dat ze het gingen doen, daar stond het hele team achter. Aldus geschiedde. Door regelmatig buiten de lijntjes te kleuren, van elkaar te leren, minder te vergaderen en meer te doen, lukte het om alle kinderen in de wijk een plek te bieden op school. Ook dat kind in een rolstoel, met een gebruiksaanwijzing op het gebied van gedrag, of een taalontwikkelingsstoornis, iedereen hoort erbij en mag er zijn. Je moet het gewoon doen, is Dekkers boodschap, omdat het eigenlijk heel gewoon is.

Een ander prachtvoorbeeld gaf H el ene Dubois van Plein³ uit Breda. Plein³ biedt een combinatie van onderwijs, zorg en arbeidsparticipatie aan jongeren tussen 12 en 18 jaar die zijn vastgelopen in het reguliere onderwijs. De sleutel tot succes: jongeren het vertrouwen geven dat zij zelf het beste weten wat zij nodig hebben. En daarvoor is vaak niet veel meer nodig dan erkenning en waardering. Of op z'n Brabants: ik zie je verrektes graag. Dat je niet zegt als een jongere er een tijdje niet was: waarom was je er niet? Maar dat je zegt: ik heb je gemist.

OP SCHOOL MOET HET GEBEUREN

De volgende ronde werksessies brak aan, de dag vorderde snel. Voor dit verslag waren we bij Marieke Richters van de gemeente Breda en Sjon de Waal van het Regionaal Samenwerkingsverband VO Breda. Zij ontwikkelden gezamenlijk een inspirerende visie en werkpraktijk die zich goed laat samenvatten in de titel van hun presentatie: *Samen werken aan de basis (mèt en ín het onderwijs)*. Een van hun inspiratiebronnen was het rapport *Sterke basis door krachtige samenwerking* (2022) van de Vereniging Nederlandse Gemeenten, een aanrader voor iedereen die werkt aan het versterken van de pedagogische basis op school. Want op school moet het gebeuren, is de overtuiging van Richters en De Waal. Kinderen en jongeren moeten zoveel mogelijk in de klas de juiste ondersteuning krijgen, niet daarbuiten. Zo geeft de gemeente nog maar zo weinig mogelijk individuele jeugdbeschikkingen af, en zoveel mogelijk collectief, voor een groep, op school. Van individueel curatief naar collectief preventief, heet dat in beleidstaal. En iedereen is betrokken, de hele sociale basis, van familie tot de verenigingen in de buurt. *(Meer informatie over deze en andere werksessies in het aparte verslag)*

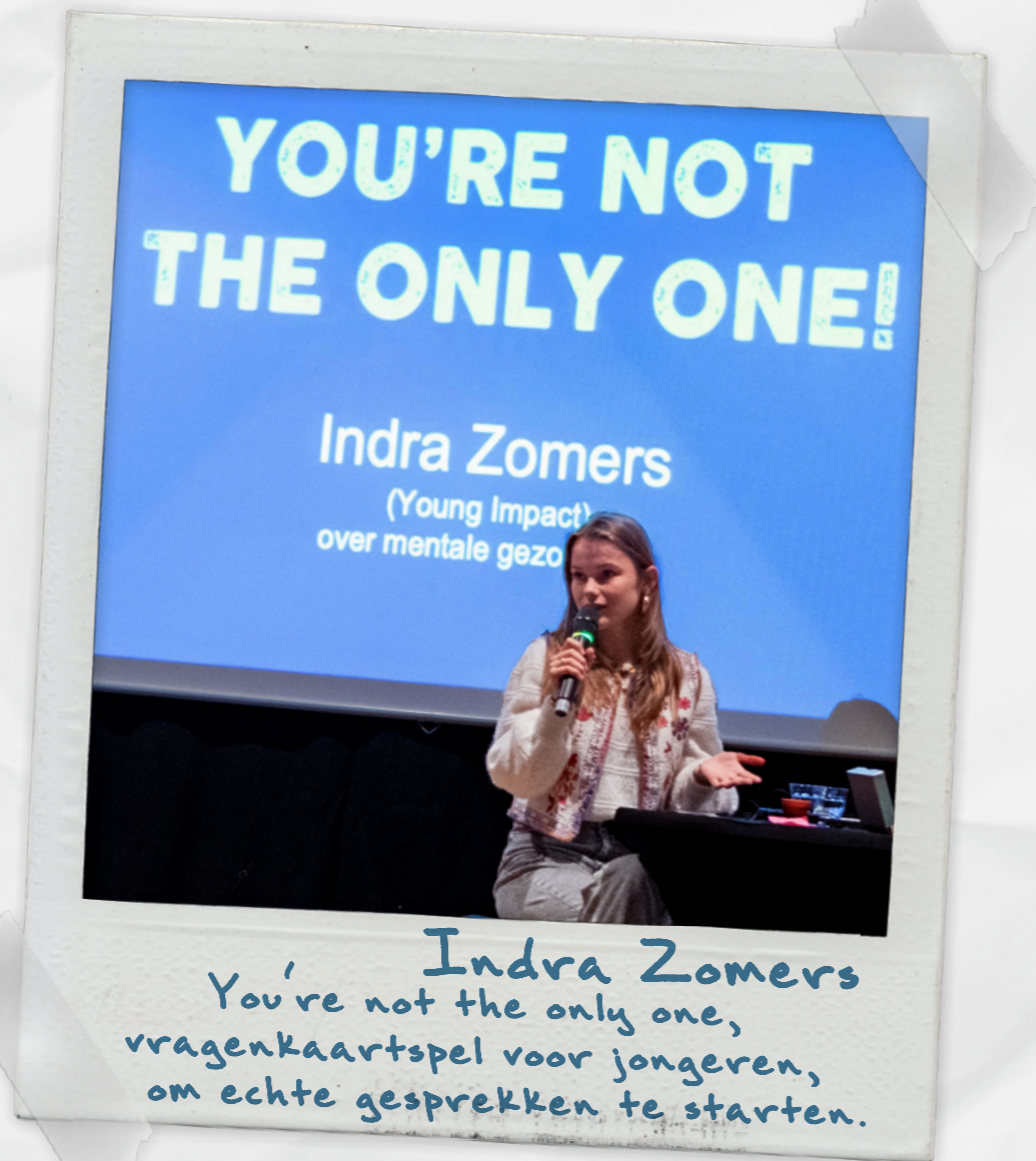
NAAR DE WERKSESSIES

Sjon de Waal
Directeur-bestuurder
RSV Breda e.o. VO

Marieke Richters
Projectleider Jeugd
Gemeente Breda

JE BENT NIET DE ENIGE!

Ze kwam al even ter sprake: de 16-jarige Indra Zomers. Zij mocht de dag plenair afsluiten met haar spel *You're not the only one* (uitgegeven door Vertellis.nl), waarvoor ze onlangs is onderscheiden met de Young Impact Award in de categorie gezondheid. In een mooi doosje zitten negentig kaartjes met vragen die gaan over waar het ongemakkelijk wordt. 'Steek je hand op als je wel eens eenzaam voelt.' Of: 'Steek je hand op als je je niet altijd begrepen voelt (bijv. door je ouders).' Het spel helpt je de communicatiebarrières te doorbreken die we tussen elkaar hebben opgebouwd. Want we moeten toch altijd laten zien hoe goed het met ons gaat? Achter dat masker zit meestal een heel ander gevoel, over hoe het écht met ons gaat. Indra's spel kan op een speelse manier helpen het gesprek daarover te voeren. Zodat je erachter komt: je bent niet de enige.

VERTEL EENS, WAT BEDOEL JE PRECIES?

Een echt gesprek voeren, daar komt het allemaal op neer, zo vatte dagvoorzitter Mirella van Minderhout de Regionale Doen-Dag Brabant samen. En dat houdt in: open en oprecht luisteren, erkenning geven en doorvragen - vertel eens, wat bedoel je precies? Kom niet te snel met een oplossing, maar zoek samen naar het doel, en wat we in de context kunnen veranderen om dat doel een stukje dichterbij te brengen. Gebruik daarbij heldere, concrete taal: wat hoor ik je zeggen en wat zie ik je doen? Vermijd vaktaal, want met vaktaal verander je geen gedrag. Gebruik gedragstaal: duidelijke taal met veel werkwoorden - wat gaan we doen?

Dat zijn mooie adviezen, waar we meteen mee aan de slag kunnen, of je nou wethouder bent, of leerkracht, directeur-bestuurder of pedagogisch medewerker. Ieder vanuit zijn eigen positie en verantwoordelijkheid, ieder vanuit haar eigen vak, haar eigen 'domein', kan het toepassen: wat hoor ik je zeggen en wat zie ik je doen? Begin met luisteren, dan komt de rest vanzelf.

Luisteren is ook wat netwerkregisseur Vera Naber van Netwerk Met Andere Ogen heeft gedaan op deze dag. Alle informatie en inspiratie die gedeeld is op deze dag wordt weer meegenomen naar de landelijke overlegtafels waar de kaders worden geschetst. De bedoeling is om op die manier alle niveaus aan elkaar te knopen, vanuit het besef: in de lokale praktijk moet het gebeuren. En tijdens de slotborrel bleek eens te meer: wat is het gaaf om daar deel van te mogen uitmaken!

Vera Naber
Netwerkregisseur Met Andere Ogen

OVER MET ANDERE OGEN

Met Andere Ogen is een netwerk van professionals uit onderwijs, zorg, jeugdhulp en kinderopvang. Het gezamenlijke doel: vergroten van ontwikkelkansen van kinderen en jongeren. Dat lukt door krachtig en inclusief samen te werken. Wil je lid worden van het netwerk? Wees welkom en denk mee, praat mee, doe mee! Voor meer informatie, zie netwerkmetandereogen.nl/word-lid.

MET ANDERE OGEN OOGST KAART

Wij zijn heel benieuwd wat deze dag jou gaat brengen en wat je 'met andere ogen' hebt opgehaald (ge-OOG-st). Door deze ideeën op papier te zetten kan je daarnaast ook anderen inspireren. Op deze OOG-st kaart vind je dan ook twee vragen. De antwoorden hierop benutten we graag voor het verslag en onze website. Je kunt de kaart aan het einde van de dag of tussendoor inleveren in de OOG-stbus.

VRAAG 1
WAARVAN GINGEN JOUW OGEN
VANDAAG STRALEN?

de toffe sprekers die
rake inhoud misten te
koppelen aan een gezonde dosis
herkenning en humor.

Z.O.Z

REGIONALE
DOEN-DAG
BRABANT

ME

Stembus 'Met Andere Ogen
OOGst KAART'

D
GA

Wat zijn er veel mensen
die vooruit willen!
to elkaar spreken en spreken
hiervoor werkt
gewoon doen!

Mogen we jouw naam vermelden op het moment dat we jouw antwoord
opnemen in ons verslag of op onze website? Noteer dan hier jouw naam:

Z.O.Z

REGIONALE
DOEN-DAG
BRABANT

MET ANDERE OGEN OOGST KAART

VRAAG 2
WELK INZICHT OF IDEE
DAT JE VANDAAG HEBT OPGEDAAN,
GA JE DIRECT TOEPASSEN IN JE WERK?
EN HOE GA JE DAT DOEN?

Samenwerken = relatie
bouwen
3 mensen bedenken met wie
ik samenwerken en koffie mee
drinken. Dan: vertel eens, vertel
eens, vertel eens.

Mogen we jouw naam vermelden op het moment dat we jouw antwoord
opnemen in ons verslag of op onze website? Noteer dan hier jouw naam:

Z.O.Z

REGIONALE
DOEN-DAG
BRABANT

MET ANDERE OGEN OOGST KAART

Wij zijn heel benieuwd wat deze dag jou gaat brengen en wat je 'met andere ogen' hebt opgehaald (ge-OOG-st). Door deze ideeën op papier te zetten kan je daarnaast ook anderen inspireren. Op deze OOG-st kaart vind je dan ook twee vragen. De antwoorden hierop benutten we graag voor het verslag en onze website. Je kunt de kaart aan het einde van de dag of tussendoor inleveren in de OOG-stbus.

VRAAG 1
WAARVAN GINGEN JOUW OGEN
VANDAAG STRALEN?

De hele
dag!

Z.O.Z

REGIONALE
DOEN-DAG
BRABANT

super praktisch, maandag
mee aan de slag!
+ dagvoorzitter
+ zoveel betrokken mensen

Z.O.Z

REGIONALE
DOEN-DAG
BRABANT

Geef ruimte in
mogelijkheden. Laat de
jongere niet vallen, geef niet
op, laat merken dat je de
leerling graag zien.

Z.O.Z

REGIONALE
DOEN-DAG
BRABANT

formeel en informeel.
Ontmoeten!
De verbinding, nieuwe energie en
projecten.

Z.O.Z

REGIONALE
DOEN-DAG
BRABANT

COLOFON

Organisatie Met Andere Ogen Doen-Dag

Vera Naber, netwerkgeregisseur Met Andere Ogen

Jazz van Strijland, programma adviseur Met Andere Ogen

Tekst

Richard Stuivenberg Producties / Uitgeverij HENS

Fotografie

Marian Schutte

Vormgeving

Duncan Baumbach, Wit Communicatie

REGIONALE DOEN-DAG BRABANT IS TOT STAND GEKOMEN DOOR

Samenwerkingsverband RSV Breda e.o. Voortgezet Onderwijs

Samenwerkingsverband RSV Breda e.o. Primair Onderwijs

Portvolio, samenwerkingsverband voortgezet onderwijs in de regio Tilburg

Plein 013, partners in passend onderwijs

Stichting Samenwerkingsverband Voortgezet Onderwijs Roosendaal

Samenwerkingsverband PO3002

Samenwerkingsverband Brabantse Wal

Jeugdhulp West-Brabant West

Jeugdhulp Regio West Brabant Oost

Gemeente Breda

Gemeente Tilburg

Netwerk Met Andere Ogen

PORTVOLIO
PASSEND ONDERWIJS REGIO TILBURG VO

